

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

за спеціальністю 014 Середня освіта
спеціалізації 014.021 Англійська мова та зарубіжна література
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Петришин Марта Йосипівна
Контактний телефон викладача	095-118-66-34
Е-mail викладача	marta.petryshyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/117
Консультації	вівторок 14.00–15.00 (ауд.408, Гуманітарний корпус).
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» є нормативна граматики, необхідна для оволодіння студентами уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів. Вивчення основ фонетики, граматики, елементів синтаксису і словотвору сприяє формуванню знань про структуру латинської мови та її лексичний склад, місце в генеалогічній класифікації індоєвропейських мов; передбачає опанування вмінням розуміти шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови, здійснювати етимологічний аналіз лексичних одиниць латинського походження в англійській (німецькій/французькій) та українській мовах; розуміти і грамотно вживати лінгвістичну і загальнонаукову термінологію латинського походження; розвитку професійнокомунікативної культури здобувачів освіти шляхом використання в усному і писемному мовленні латинських крилатих висловів, паремій, абрєвіатур.</p> <p>Засвоєння курсу поглиблює загальну лінгвістичну підготовку майбутніх вчителів англійської мови, сприяє кращому розумінню студентами структури і системи рідної і сучасних європейських мов, ознайомленню з культурою античного світу, розвитку логічне мислення.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» є формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її основні морфологічні категорії, граматичні форми та синтаксичні конструкції; виявлення впливу латинської мови на фонетику, морфологію та лексику германських і романських мов; підготовка майбутніх вчителів англійської мови на основі знання латини до поглибленого вивчення курсів «Основна іноземна мова (англійська)», «Друга іноземна мова (німецька/французька)», «Філософія», «Педагогіка», «Психологія», «Лексикологія», «Теоретична граматики», «Зарубіжна література» тощо.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є засвоєння студентами фонетики і графіки латинської мови, нормативної граматики (самостійні і службові частини мови), оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу латинських адаптованих і оригінальних текстів; формування знань про структуру латинської мови та її лексичний склад; вміння грамотно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження, розуміти терміни і поняття сучасної освіти, створені на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови; аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих та етимологічних характеристик лексичних одиниць; використовувати в педагогічній діяльності латинські крилаті вислови і паремії.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання англійської мови та літератури, другої іноземної мови (німецької або французької) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	

Загальні компетентності:

ЗК 3. Культурна компетентність:

Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність в мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Фахові компетентності:

ФК 1. Мовно-комунікативна компетентність:

Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі; здатність формувати і розвивати в учнів іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності.

ФК4. Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК.15 Рефлексивна компетентність: Здатність здійснювати моніторинг власної навчальної/педагогічної діяльності і визначати індивідуальні навчальні/професійні потреби

Результати навчання

ПРН.3 Зберігати та примножувати моральні, національно-культурні, наукові цінності і досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство, культуру.

ПРН.9 Аналізувати структурні одиниці рідної та іноземних мов, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН.11 Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
2	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	I	B

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до курсу. Історія розвитку латинської мови. Роль латинської мови у формуванні наукової термінології. Латинська мова в професійній діяльності вчителя.		2	2
Тема 2. Латинський алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги і диграфи. Вимова приголосних, буквосполучень. Довгота і короткість складу. Наголос.		2	4
Тема 3. Дієслово як частина мови. Основні форми та основи правильних дієслів. Поділ дієслів на чотири		2	4

дієвідміни. Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб. Вираження заперечення.			
Тема 4. Іменник як частина мови. Граматичні категорії іменників. Поділ іменників на відміни. Визначення основи. Перша відміна іменників. Друга відміна іменників. Прийменники. Синтаксис простого речення.		2	4
Тема 5. Прикметники першої групи. Словникова форма прикметника. Поділ прикметників на групи. Прикметники першої і другої відмін. Узгодження прикметників з іменниками. Займенникові прикметники. Сполучники. Частки. Вигук.		2	2
Тема 6. Розряди займенників: особові, присвійні, зворотний, вказівні, відносні, питальні, означальні, заперечні.		2	4
Тема 7. Теперішній час дійсного способу пасивного стану. Утворення теперішнього часу дійсного способу пасивного стану: особові закінчення, особливості відмінювання. Неозначена форма теперішнього часу пасивного стану. Синтаксис пасивної конструкції. Ablativus auctoris. Ablativus instrumenti. Заміна активної конструкції на пасивну.		2	4
Тема 8. Часи системи інфекта. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Майбутній час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Відмінювання дієслова sum, fui, –, esse в часах системи інфекта. Дієслова складені з esse.		2	4
Тема 9. Третя відміна іменників. Історичні основи іменників третьої відміни. Словникова форма. Визначення практичної основи. Поділ на типи. Приголосний тип. Голосний тип. Мішаний тип. Особливості відмінювання іменників третьої відміни.		2	4
Тема 10. Прикметники другої групи. Дієприкметник теперішнього часу активного стану. Атрибутивне і предикативне вживання дієприкметників.		2	4
Тема 11. Ступені порівняння прикметників. Аналітичні ступені порівняння. Суплетивні ступені порівняння. Неповні ступені порівняння. Вживання відмінків при ступенях порівняння. Прислівник.		2	4
Тема 12. Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. Словотворчі моделі іменників четвертої відміни. Словосполучення з іменниками res. Порівняльна характеристика іменників п'яти відмін. Герундій. Герундив.		2	2
Тема 13. Часи системи перфекта в активному і пасивному стані. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану. Давноминулий час дійсного способу активного стану. Майбутній час доконаного виду дійсного способу активного стану.		2	4

Дієслово sum, fui, –, esse в часах доконаного виду. Дієприкметник минулого часу доконаного виду пасивного стану. Часи системи перфекта в пасивному стані.			
Тема 14. Розряди числівників. Кількісні числівники. Порядкові числівники. Відмінювання кількісних і порядкових числівників. Розділові числівники. Прислівникові числівники. Ablativus temporis. Римський календар. Ablativus temporis. Римський календар.		2	4
Тема 15. Основи словотвору. Префіксація. Суфіксація. Основоскладання. Латинізми в сучасній англійській мові.		1	5
Тема 16. Латинський паремійний фонд як засіб підвищення наукового та загальногуманітарного рівня людини. Лінгвістичне та соціокультурне значення латинських паремій. Рецепція латинських афоризмів українською та іншими європейськими мовами. Латинські вислови та абрєвіатури в творчості українських і зарубіжних письменників		1	8
ЗАГ.:		30	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p> <p>Передбачено такі види контролю: поточний (усне/письмове опитування на практичному занятті); підсумковий (перевірка письмових індивідуальних завдань (граматичні завдання, переклад тексту); тестування на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/.</p> <p>Максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, з яких: практичні заняття – 25 балів (розраховується як середнє арифметичне усіх отриманих на практичних заняттях оцінок), підсумкова контрольна робота – 10 балів, самостійна робота – 10 балів (40 питань у формі тесту “множинного вибору” на платформі d-learn.pnu.edu.ua з тем, які винесено на самостійне опрацювання), колоквиум – 5 балів (перевірка знання напам’ять 100–120 латинських афоризмів, їх відповідників у сучасних германських і слов’янських мовах), залік – 50 балів.</p> <p>Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню.</p> <p>Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50.</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, має право скласти залік за відомістю № 2.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується аудиторно від руки на 12 занятті та складається з трьох завдань (переклад зі словником адаптованого тексту (4 бали); граматичний аналіз речення (4 бали); латинські деривати в англійській</p>

	та українській мовах (2 бали)). Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.
Семінарські заняття	<p>Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; переклад адаптованих текстів, граматичний аналіз речень; перевірку знань лексичного мінімуму, латинських афоризмів, завдань самостійної роботи; тестування.</p> <p>Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання.</p> <p>«Відмінно». Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом; висловлює свої думки; творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань; комунікативні уміння та навички сформовані на високому рівні; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань, проявляє інтерес до актуальних проблем освітнього компонента.</p> <p>«Добре». Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні граматичні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці; за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдань.</p> <p>«Задовільно». Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу; комунікативні уміння та навички сформовані частково; під час відповіді допускаються суттєві граматичні помилки; має елементарні нестійкі навички виконання завдань; виконує частину завдань за допомогою викладача.</p> <p>«Незадовільно». У здобувача не сформовані комунікативні уміння та навички; студент допускає велику кількість граматичних помилок, що ускладнює розуміння; студент не володіє навчальним матеріалом; виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – залік, форма здачі – тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (50 питань у формі тесту “множинного вибору”, максимальна кількість балів – 50). Підсумковий контроль проводиться на останньому занятті.</p> <p>Мінімальна кількість балів для зарахування курсу – 50.</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відрховується з навчального закладу.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	

Письмові роботи: Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.

Академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

Студент зобов'язаний неухильно дотримуватися норм академічної доброчесності, правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО. У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримає «0» балів. Повторна невідповідна поведінка під час заняття/виду контролю може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Відвідування занять:

Студент має вчасно приходити на заняття. Він може бути не допущений до заняття, у разі спізнення без вагомої на те причини. Студент має брати активну участь в обговоренні питань, які розглядаються під час лекційних і практичних занять; заохочується висловлювання власної думки. Здобувач вищої освіти має бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях. Студент може відпрацювати будь-яке пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю.

Студенти, котрі навчаються за **індивідуальним графіком**, опрацьовують матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn та виконанням письмових завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasyliya-stefanyka.pdf

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти екзамен за відомістю №2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні письмових робіт. У разі отримання незадовільної оцінки з навчальної дисципліни за талоном №3, студенти мають право на повторне її вивчення, що регламентовано «Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 3)», ознайомитися з яким можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/povtorne-vyvchennia-dustzuplin.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, Udemy, тощо, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів/тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://efund.pnu.edu.ua/wp->

8. Рекомендована література

Основна:

1. Дяків О. Ю., Петришин М. Й. Латинська мова (тексти і завдання) : практикум. ІваноФранківськ, 2012. 180 с.
2. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Вид-во "Світ", 2001. 350 с. Режим доступу: <https://docplayer.net/71394117-Latinska-mova-p-m-olenich.html>.
3. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Legamus et exerceamus : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 142 с. Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/14618>.
4. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars prima: збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172 с.
5. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars secunda: збірник тестів. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с. Режим доступу: <http://surl.li/pdpsh>
6. Скорина Л.П., Скорина О.А. Латинсько-український, українсько-латинський словник [Текст] Київ: Обереги, 2004. 447 с. Режим доступу: <https://archive.org/details/sl0vn20>

Додаткова:

1. Єршоміна О. Ю. Латинська мова : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет» 2019. 336 с.
2. Звонська Л. Л., Шовковий В. М. Латинська мова: Підруч. для студ. відділень класичної філології та ін. філолог. спеціальностей. К. : Книга, 2003. 528 с.
3. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості : [Словник]. 2-е вид., доп. і перероб. К. : Вища шк., 1994. 351 с.
4. Коротюк О. В., Станіч В. С. Словник латинських висловів. Київ; ОВК, 2021. 218 с.
5. Латинська мова [Текст] : підручник / Олексій Сафроняк, Василь Волощук, Марія Волощук. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 457 с.
6. Латинська мова: практикум для здобувачів вищ. освіти ОС "Бакалавр" спец. 035 "Філологія". Уклад. О. В. Ковтун, В. І. Кульчицький, Н. І. Хайдарі. Київ: НАУ, 2021. 86 с.
7. Лецькін М. О. Латинська мова: навчальний посібник для студентів I курсу спеціальності «Англійська та німецька (польська) мови і література» факультетів іноземних мов. Житомир, 2005. 96 с.
8. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с.
9. Лучканин С.М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з істориколітературним коментарем. К.: Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. Режим доступу: <http://lukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf>.
10. Макар І. С. Латинська мова для студентів факультету іноземних мов: навч.-метод. посіб. Чернівці: ЧНУ: Рута, 2019. 192 с.
11. Мисловська Л.В., Пилипів О.Г. Латинська мова. Підручник для вищих навчальних закладів. Львів. 2019. 200 с.
12. Оліщук Р. Л., Олійник Л. Р. Латинська мова. Синтаксис. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 202с.
13. Сафроняк О.В., Волощук В.М., Волощук М. В. Латинська мова: підручник. Львів; ЛНУ ім. І. Франка. 2019. 457 с.
14. Шинкарук В. Д. Латинська мова: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Київ: Міленіум. 2020. 533 с.
15. Яковенко Н.М., Трипуз В.М. Латинська мова : підручник. К. : Вища школа, 1993. 360 с. Інформаційні ресурси:
 1. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>

2. <https://www.cambridgescp.com>
3. <https://www.conted.ox.ac.uk/about/latin-language-courses>
4. <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
5. <https://latinaomnibus.pl/>
6. <http://www.medievist.org.ua>

Викладач: Петришин Марта Йосипівна, доцент кафедри загального та германського мовознавства

